

Проект WASTEWISE

Политически препоръки

редактирано от
AAEL & CoPE

WASTEWISE

Въведение

Въз основа на Сравнителния анализ на системите за управление на отпадъците в Словакия и Сицилия: предизвикателства, подходи и прилагане на политиките на ЕС, извършен в рамките на проекта Erasmus+ KA210-VET Waste Wise: Повишаване на управлението за устойчиво управление на отпадъците (№ 2024-2-SK01-KA210-VET-000260945), партньорските институции формулираха набор от препоръки за подобряване на ефективността, устойчивостта и управлението на системите за управление на отпадъците в участващите региони.

Сравнителното изследване включваше анкета за оценка на нагласите и знанията на служители и представители, ангажирани с прилагането на европейското и националното законодателство за отпадъците. Резултатите показаха, че макар осведомеността за екологичните цели да е висока, разбирането на конкретните правни рамки и тяхното практическо приложение остава ограничено. Това наблюдение стои в основата на няколко от препоръките, особено тези, свързани с подобряване на управлението, административния капацитет и професионалното обучение.

Укрепване на управлението, координацията и политическата последователност

Ефективното управление на отпадъците изисква последователна координация на всички административни нива. В Словакия отговорностите са относително централизирани, което води до неравномерни резултати между общините. В Сицилия фрагментираното управление и непоследователната координация между регионални и местни органи често възпрепятстват изпълнението на целите на ЕС. Анкетата потвърди, че много служители на местно и регионално ниво имат неясна представа за своите компетенции и задължения съгласно европейското и националното законодателство. Това води до забавяния при планирането, отчетността и прилагането на мерките.

За да се преодолеят тези предизвикателства, двата региона трябва да приемат интегриран модел на управление, съобразен с Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО, изменена с Директива (ЕС) 2018/851). Създаването на междинституционални платформи за координация и регионална обсерватория за отпадъците би подобрило комуникацията, мониторинга и съответствието. Постоянното обучение на държавните служители трябва да придружава тези реформи.

Модернизиране на инфраструктурата и разширяване на капацитета за третиране

Преходът към кръгова икономика изисква достатъчен капацитет за третиране и модерна инфраструктура. И двата региона изпитват недостиг, който ограничава рециклирането и поддържа депонирането.

- Словакия трябва да подобри системите за събиране и компостиране в селските райони.
- Сицилия трябва да завърши своята мрежа от инсталации за компостиране и анаеробно разграждане.

Инструменти на ЕС като Кохезионния фонд, LIFE и Механизма за възстановяване и устойчивост трябва да се използват стратегически, за да се постигне целта на ЕС за максимум 10% депониране на битови отпадъци до 2035 г.

Въвеждане на интелигентни икономически и регулаторни инструменти

Двата региона трябва да разширят системите „Плащай според количеството изхвърлени отпадъци“ (PAYT) и да увеличат таксите за депониране, за да насърчат превенцията и рециклирането. Укрепването на принципа „Разширена отговорност на производителя“ (EPR), съгласно Директива (ЕС) 2018/852, ще стимулира екодизайна и повторната употреба.

Създаването на фондове за зеления преход може да помогне на малките и средни предприятия да прилагат модели на кръгова икономика и да стимулират иновации.

Инвестиране в образование, повишаване на осведомеността и социално ангажиране

Участието на гражданите е решаващо за постигане на целите на ЕС.

Правителствата и общините трябва да засилят образователните кампании и да интегрират знания за отпадъците и принципи на кръговата икономика в учебните програми и професионалното обучение.

Инициативи като „Нулеви отпадъци“ в училищата, ремонтни кафенета и системи за местни награди могат ефективно да променят поведението и да засилят ангажираността на гражданите.

Подобряване на управлението на данни, мониторинга и прозрачността

Точните данни са ключови за доброто управление.

Системите ISOH в Словакия и MUD/RENTRI в Италия трябва да бъдат направени interoperабилни и съвместими със стандартите за докладване на ЕС.

Въвеждането на цифрови инструменти за проследяване – GIS-картографиране на отпадъците, QR-код системи за събиране – ще подобри прозрачността и мониторинга.

Напредък към кръгова икономика

Управлението на отпадъците трябва да се развие към по-широка рамка на кръговата икономика.

Пътната карта на Словакия за кръгова икономика (2022) и Регионалният план за отпадъците на Сицилия (2024) трябва да бъдат приложени чрез пилотни проекти в ключови сектори (строителство, хранителни отпадъци, пластмаси). Участието в инициативи на ЕС като Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) може да ускори иновациите.

Икономически стимули за намаляване и повторна употреба

Кръговата икономика включва не само оползотворяване, но и предотвратяване: намаляване, дизайн, ремонт, повторна употреба. В Италия ОИСП подчертава значението на фискални механизми.

Препоръчва се насърчаване на:

- модели на споделена икономика,
- центрове за ремонт и повторна употреба,
- стимули за бизнеси, които използват многократни или възвръщаеми опаковки.

Важно е тези инструменти да бъдат достъпни и за уязвими граждани и малцинствени общности, включително алтернативни семейни форми (напр. еднополово родителство).

Териториална самодостатъчност и равномерна инфраструктура

В части от Словакия над 50% от отпадъците все още се депонират; в Италия има значителни регионални различия в разделното събиране и обработката.

Необходими са национални и регионални планове, гарантиращи минимални стандарти и равномерна инфраструктура, за да се предотврати „невидимостта“ на определени територии.

Ефективна борба с незаконните дейности и нерегламентираното изхвърляне

В Италия присъствието на „еко-мафията“ в управлението на отпадъците е добре известно и подкопава целия сектор. В Словакия, както и в много страни, е необходимо засилване на контрола, инспекциите, прозрачността и санкциите за предотвратяване на незаконно изхвърляне, трафик на отпадъци и невидимост на критични етапи.

От комуникационна и идентичностна гледна точка е важно да се подчертае, че правото на здравословна околна среда е и социално право.

Повишаване на капацитета и международен обмен

Анкетата подчертава нуждата от повишаване на компетентността на държавните служители, особено относно европейското законодателство за отпадъците.

Обученията трябва да се фокусират върху:

- тълкуване на правните рамки,
- докладване на данни,
- координация на заинтересованите страни.

Международното сътрудничество чрез Erasmus+, Horizon Europe и Interreg трябва да бъде разширено.

Заклучение

За да постигнат целите на Европейския зелен пакт, Плана за кръгова икономика и Стратегията за нулево замърсяване, Словакия и Сицилия трябва да преминат към интегрирано, базирано на знания управление.

Чрез подобряване на административния капацитет, инвестиции в инфраструктура, ангажиране на гражданите и прилагане на принципите на кръговата икономика, двата региона могат да станат модели за устойчиво управление на отпадъците в ЕС.

 Съфинансирано от
Европейския съюз

Искаш да
научиш
повече?

 bohatova.zuzana@gmail.com

 www.wastewise.sk

 Wastewise2025

Свържи се с
нас!

